

Medicinsk laserbehandling av svårläkta sår i kommunalvård

Marianne Degerman

Projektleddare, Utvecklingsenheten Socialkontoret Skellefteå kommun
 Marianne.degerman@skelleftea.se
 Medicinsk laserbehandling av svårläkta sår i kommunalvård

2019 påbörjades en vetenskaplig studie i Skellefteå kommun, där svårläkta sår hos sköra äldre behandlas med laser Photobiomodulation även kallat medicinsk laser i tillägg till ordinerad behandling. Svårläkta sår innebär ett stort lidande för patienten och är en resurskrävande utmaning för verksamheten.

Bakgrund

Svårläkta sår ökade i verksamheten från 90 sår 2017 till 130 2019 och resurser i form av sex sjuksköterskor på heltid upptogs av sårbehandling. Jag har inom fysioterapin arbetat med laser och hade läst en del studier även på sår. Vi gjorde en test med medicinsk laser som gav positiva resultat, därefter beslutades att göra en vetenskaplig studie där vi fått hjälp av Luleå Tekniska Universitet och Karolinska Institutet.

LASER KLASS 3B

Optical Society of America, 2014, definition av laser Photobiomodulation

Det terapeutiska användandet av ljus (synligt och osynligt) som absorberas av endogena kromoforer (ljus mottagare), vilka trigger icke-termiska, icke-toxiska biologiska reaktioner via fotokemiska eller fotofysiska reaktioner, vilka i sin tur leder till fysiologiska förändringar.

Laserteam

Laserteamet består av två undersköterskor Sofia och Linda samt jag själv, vi behandlar sår över hela kommunen. Vi kontaktas av sjuksköterskorna på de olika hemvårdsområdena och gör hembesök hos patienter i ordinarie boende och på Vård och Omsorgsboende. Logistiken är inte alltid lätt att få till i en kommun som till ytan är så stor cirka 10 000 km², men det känns viktigt att alla patienter ska få tillgång till den här vården. Därför finns möjlighet att lämna ut en lite mindre laserutrustning till sjuksköterskan inom ett område där det finns enstaka behov.

Sår som behandlas

Vi behandlar många olika sårdiagnoser där såren blivit svårläkta. Trycksår kategori två, tre och fyra klassas som svårläkta direkt de uppkommer, andra diagnoser såsom venösa, arteriella, arteriovenösa och diabetessår klassas som svårläkta efter sex veckor utan läkning.

Så här går behandlingen till

Förbanden avlägsnas, såret tvättas, laserbehandlingen utförs med infraröd laser på centrala lymfcentra vid axel/nackvecket därefter på lokalt lymfcentra närmast såret samt på helhud runt såret och över såryta och sårkanter. Med rödlaser lyser vi över såryta och sårkanter, efter det skyddas sårkanter med barriärkräm och sedan appliceras neutrala förband på såret. Behandlingen tar cirka 20 minuter beroende av hur stort sår patienten har.

De patienter som är inskrivna i hemsjukvård riskbedöms regelbundet av multidisciplinära team och åtgärdsplaner utformas för de risker som identifieras. I de fall patienten har svårläkta sår kontaktas dietist för bedömning om behov av särskild näringsdryck för att stödja sårhäkning. Medicinsk laserbehandling påbörjas när åtgärdsplaner för identifierade risker utvärderats.

När laserbehandlingen påbörjas registreras alla sår i kvalitetsregistret RiksSår för sårbehandling. Behandlingen med laser sker två gånger i veckan fram till sårhäkning eller annan orsak till att behandlingen avslutas. Det kan exempelvis vara att patienten inte kan medverka till behandling relaterat till demenssjukdom. Om såret är i behov av sårbehandling oftare, görs det av fastvårdkontakt eller delegerad vårdpersonal. Såret fotodokumenteras vid varje behandlingstillfälle och mäts var tredje vecka. Vi använder skräddarsydda data ur RiksSår för jämförelse och analys av resultaten i vår studie för mera detaljer.¹

Resultat

Vi har fått fantastiska resultat! Under laserbehandlingstiden minskar behovet av såromläggning med cirka 25 %, det innebär stora besparingar av resurser.

Dessutom har analysen av data visat att vi läker ut såren snabbare än kontroll såren från RiksSår läkt. Trots att vår patientgrupp är skörare och äldre med fler underliggande sjukdomar, har större sår area och högre förekomst av diabetessjukdom. Analysen av venösa sår visar att de laserbehandlade såren läkte ut 123 dagar snabbare. Databearbetning från studien fortsätter och resultat från andra sårdiagnoser kommer att redovisas framöver.

Framtiden

Medicinsk laserbehandling kommer att införas som en ordinarie behandling i Skellefteå kommuns hemsjukvård. Ledningen har gjort bedömningen att vi inte har råd att sluta behandla enligt den här metoden. Vi i det patientnära teamet är jättegglade att vi fick chansen att prova på något nytt och att det blev så positivt, både för patienten och för verksamheten. ◆◆

REFERENSER

1 Degerman M, Öhman M, Bertilson BC (2022) Photobiomodulation, as additional treatment to traditional dressing of hard-to-heal venous leg ulcers, in frail elderly with municipality home healthcare. PLoS ONE 17(9): e0274023.

<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0274023>

